

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2022-03-18

Ärendenummer
NV-09879-21

infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över promemorian Mottagningsanordningar i hamn för avfall från fartyg I2021/02803

Sammanfattning

Naturvårdsverket är positivt till att kraven ökar på omhändertagande av avfall från fartyg. Men för att bestämmelserna ska få genomslag i praktiken bör även förändringar i föreslagen ny bestämmelse i 3 kap. 14 § i förordningen (1980:789) om åtgärder mot förorening från fartyg ("FÅFF") och avfallsförordningen (2020:614) göras.

Naturvårdsverket anser att FÅFF och avfallsförordningen behöver utvecklas med nya bestämmelser som tydligt lägger fast att svenska hamnar har ansvar för utsortering och separering av avfall. Naturvårdsverket anser inte att ett krav på utsortering och separat insamling av avfall bör omfatta de internationella fartyg som anlöper svenska hamnar och att detta behöver tydliggöras. Vidare anser Naturvårdsverket att det måste tydliggöras i avfallsförordningen vilka avfalls slag som hamnarna är skyldiga att utsortera och separera i sina mottagningsanordningar.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

Naturvårdsverket är positivt till att kraven ökar på omhändertagande av avfall från fartyg. I syfte att nå önskad genomslagseffekt lyfter Naturvårdsverket fram följande förändringar som bör göras i FÅFF och avfallsförordningen.

Krav på fartyg eller hamnar?

Utredningens förslag i kapitel 1.3 i promemorian innebär att en ny bestämmelse införs i 3 kap. 14 § i FÅFF som hänvisar direkt till avfallsförordningens krav om utsortering och separat insamling av avfall.

Naturvårdsverket anser att utredningens hänvisning till avfallsförordningens bestämmelser innebär att avfallsförordningen behöver utvecklas med en ny bestämmelse som tydligt lägger fast hamnens ansvar. Det finns enligt Naturvårdsverkets bedömning en stor risk att det enligt den nya bestämmelsen i 3 kap. 14 § FÅFF är otydligt ifråga om hamnens ansvar, vilken aktör som har kravet på utsortering och separat insamling av avfall. Enligt Naturvårdsverkets

bedömning är avfallsproducenten för det aktuella avfallet inte hamnen, utan avfallet produceras ombord på fartygen.

Naturvårdsverket anser inte att ett krav på utsortering och separat insamling av avfall bör omfatta de internationella fartyg som anlöper svenska hamnar och att detta behöver tydliggöras. Jurisdiktionen är oklar för ett utländskt flaggat fartyg om sorteringen sker på båtarna ute till havs. Skälen för detta är bl.a. att avfall som uppkommit på fartyg på internationellt vatten omfattas av särbestämmelser som grundar sig på internationella överenskommelser som Sverige ingått, såsom exempelvis MARPOL 73/78 (SÖ 1980:7). Ett krav på utsortering och separat insamling för internationellt flaggade fartyg kan enligt Naturvårdsverkets bedömning därför riskera att leda till bevisfrågor avseende avfallets uppkomst och även leda till försvårad kontroll ur tillsynssynpunkt. Naturvårdsverket bedömer att det är mer ändamålsenligt att genom differentierade hamnavgifter påverka den internationella sjöfarten mot en utökad sortering av avfall. De fartyg som kan visa att de hanterar sitt avfall på ett hållbart och miljövänligt sätt kan genom differentiering få sänkta avgifter. Att ha olika regler för svenskflaggade fartyg och utländskt flaggade fartyg är heller inte ändamålsenligt.

Mot bakgrund av detta anser Naturvårdsverket att det behövs tydliggöras genom en bestämmelse i avfallsförordningen att kravet på utsortering och separat insamling av avfall enbart ska gälla för hamnarna och inte för de fartyg som anlöper hamnarna.

Utsortering och separering av avfall för hamnar

Vidare anser Naturvårdsverket att det bör införas en bestämmelse i avfallsförordningen att hamnarna har ansvar för utsortering och separering av avfall.

Av nuvarande 4 kap. 8 § avfallsförordningen framgår att kommunen ska ansvara för att avfall transporteras bort från sådana mottagningsanordningar för avfall från fartyg som avses i FÅFF; om avfallet är oljeavfall, toalettavfall, fast avfall eller består av rester av skadliga ämnen som det är förbjudet att släppa ut enligt lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg eller enligt föreskrifter som har meddelats med stöd av den lagen.

Det finns för närvarande inga särbestämmelser i avfallsförordningen som ålägger hamnen ansvar att ha särskilda mottagningsanordningar för utsortering och separat insamling av avfall. Naturvårdsverket anser att det måste tydliggöras i avfallsförordningen vilka avfallsslag som hamnarna är skyldiga att utsortera och separera i sina mottagningsanordningar. Naturvårdsverket bedömer det svårt att utdöma en sanktionsavgift enligt utredningens förslag på ny bestämmelse i 8a kap. 3§ FÅFF med så otydliga regler i avfallsförordningen om vilken aktör som bär ansvaret för utsortering och separering av det avfall som produceras på fartygen.

Naturvårdsverket har noterat att exempelvis Finland löst detta med nedan krav på utsortering för hamnar:

Hamninnehavaren ska se till att hamnen har separata mottagningsanordningar för åtminstone följande avfall:

- 1) oljehaltigt avfall;
- 2) avfall som innehåller skadliga flytande ämnen
- 3) toalettavfall;

- 4) *fast avfall;*
- 5) *använda batterier och ackumulatorer;*
- 6) *el- och elektronikavfall;*
- 7) *bioavfall;*
- 8) *fiberförpackningsavfall;*
- 9) *plastförpackningsavfall;*
- 10) *glasförpackningsavfall;*
- 11) *metallförpackningsavfall och annat metallavfall av liten storlek; och*
- 12) *sådant avfall från avgasrening vars utsläpp i miljön är förbjudet enligt bilaga VI till MARPOL-konventionen.*

En tydlig definition av vilka avfallslag som ska utsorteras ger också hamnarna möjlighet att ställa motsvarande krav på rederierna och i de fall fartygen inte lämnar avfallet sorterat på efterfrågat vis, ta ut extra avgifter för att täcka kostnaderna för den utsortering som hamnen blir tvungna att göra.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av avdelningschefen Maria Ohlman.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit enhetschefen Gunilla Sallhed samt handläggarna Erik Stigell, Lisa Johansson, Milla Sundström och Alexandra Kruse.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Björn Risinger

Maria Ohlman

Kopia till:
i.transport.remissvar@regeringskansliet.se
m.registrator@regeringskansliet.se